

Opoeteren.... een eeuw geleden

Hoe zag de bevolking van Opoeteren er een eeuw geleden uit?

Voortgaande op hetgeen we uit ervaring en uit gesprekken met oudere mensen kunnen te weten komen kan men besluiten dat Opoeteren bij de vorige eeuwwisseling in hoofdzaak een samenleving van grotere en kleinere landbouwers was. Was dit niet als hoofdberoep, dan toch als bijverdienste. Zowat iedereen had in de achterbouw een koebeest staan, en bewerkte enkele bunders akker. Maar ondervraagd over hun beroep, blijken er naast landbouwer nog een ganse waaier aan beroepen vermeld te worden. Deze vermelding van het uitgeoefende beroep kan men vinden in het 'Dictionaire des communes Belges' uit 1898 en de bevolkingsregisters van de gemeente Opoeteren van 1880-1891. We verzamelden de markantste gegevens uit beide documenten en plaatsten er wat kanttekeningen bij. Een momentopname dus.

In 1898 telde Opoeteren 722 inwoners.

Burgemeester en ook gemeentesecretaris: Jan Leonard Roex.

De familie Roex woonde op het 'Helmisse' vlak bij de kerk. Jan Leonard Roex was gehuwd met Maria Gertrudis Bergmans. Het paar had 7 kinderen, waaronder Jan Michel, die missionaris werd in Congo, maar er reeds na 13 maanden overleed aan koorts. Auteursjank@ wijdde aan zijn leven een artikel in het mei-nummer van 1985. Een ander zoon, Willem, werd dokter te Bree. Dochter Elisabeth trouwde met drukker Van Venckenray uit Maaseik, en een andere dochter huwde met haar neef Michel Bergmans uit Luik die later gemeentesecretaris werd van Opoeteren. Zoon Louis werd mandenvlechter in Stokkem.

Schepenen: Jan Hubert Schreurs en Jan Mathijs Laijen.

Hubert Schreurs was landbouwer op het 'Berghs' in Dorne en Jan Laijen op het 'Meris' op de Houw. In de gevel van het 'Meris' bevindt zich nog een steen met de naam 'Laijen'

Gemeente-ontvanger: Theodorus Johannes Kuypers,

Theo Kuypers was tevens herbergier op het 'Pareyn'

Veldwachter: Pieter Jan Jacobs,

wonende op de 'Drees' op de Houw. Waarschijnlijk had hij als een der eersten een fiets in Opoeteren, een dienstvoertuig van de gemeente.

Parochiepriester: Theodoor Dochez, pastoor.

Hij was geboren op 22 april 1822 te Maaseik, werd kapelaan te Opoeteren in 1851 en pastoor van 1870 tot 1902. Twee nichten van hem, Catharina en Maria Janssen woonden bij hem als huishoudsters.

Kapelaan: Emile Raedschelders,

geboren in Maaseik, was slechts 2 jaren kapelaan in Opoeteren en woonde op de kapelanij.

Onderwijs: Jan Mathijs Custers en Wilhelmina Dirkx

In 1898 woonde de ongehuwde meester Custers nog in het oude (nu afgebroken) schoolhuis, gelegen op het huidige kerkplein. In 1900 huwde hij met Juffrouw Dirkx en in 1901 ging het paar in het nieuwe schoolhuis, het latere gemeentehuis wonen.

Kasteel de Schans: Bemelmans

Rond 1840 werd de Schans, het kasteel, de boerderijen, molens, gronden en bossen gekocht door de Heer Bemelmans-Ruzette uit Brussel, voor de som van 120000 franken.

Molenaars: Bergmans Renier en Cornelissen Peter Johannes

Renier Bergmans, geboren te Opoeteren op 29 februari 1836 was gehuwd met Joanna Roex, die in 1894 overleed. Zij woonden op de Dorpermolen. Renier Bergmans was ook varkenshandelaar.

De oudste dochter (zij hadden 9 kinderen) huwde in 1892 met Peter Johannes Cornelissen van het 'Beele' nu ook het 'Brore' genoemd, langs de Neeroeterenstraat. In 1898 woonde het paar nog op het 'Beele', maar was Peter Johannes toch reeds als molenaar werkzaam bij zijn schoonvader. Later zou hij de molen overnemen.

Kleermaker: Peeters Johannes Wilhelmus

Dit is 'Hem de Sjriér', hij woonde in de huidige Ridderpadstraat.

Olieslager: Jacobus Essers

Was afkomstig uit Meeuwen (°1844) en was gehuwd met Maria Catharina Simons (°Bree 1859). Hij was de molenaar van de Houbenmolen, die toen nog een slagmolen was. Pas in 1910 is de molen omgebouwd tot een graanmolen door een boerencoöperatie.

Hoefsmeden:

Hendrik Gerits. *Woonde aan het Mariapark, bij 'De Smied'*

Pieter Jan Jaeken. *Woonde op het 'Smeets' in de Bosstraat.*

Houthandelaars:

Jan Mathijs Gerits *Woonde op het 'Sjouwe' en bouwde in 1894 Sjouwekapel*

Hendrik Mandervelt *Woonde op het 'Berken'*

J. Roex -Bergmans *Was de burgemeester, naast gemeentesecretaris ook nog houthandelaar?*

Herbergen en Café's: rond de vorige eeuwwisseling waren er een groot aantal inwoners van Opoeteren die naast hun gewoon beroep, ook 'herbergier' opgaven. Waarschijnlijk werd er in één plaats van het huis, een pint getapt, of een borrel geschonken.

Hubert Bergmans *Op het 'Moasis', was ook koopman*

Hubert Bergmans *Zelfde naam, maar deze is tevens schoenmaker, en woonde in de Neeroeterenstraat.*

Theo Kuypers *Op het 'Pareyn', was tevens gemeente-ontvanger.*

H. Mandervelt *Was dit de houthandelaar van het 'Berken'?*
Theo Vandeweerd *Aan de 'Schietboom' (Mariapark)*
Paulus Gerits *bij 'Pauwke' in 't Fort. Zijn vrouw had een winkel. Hun dochter Anna noemde zich 'koewachter'*
Hubert Pletsers *Woonde op het 'Pletsers' (waar nu de apotheek is). Hij was ook linnenwever.*
Pieter Doumen *op het 'Drees' op de Houw.*
Jan Baptist Creyns *op het 'Nullens' in Dorne, was ook molenaar*

Schoenmaker:

Hubert Bergmans *Ook zijn vader Hubert was Schoenmaker en kwam uit Bree. Ze woonden 'bij de schoenmaker', (ergens vooraan in de Neeroeterenstraat). Hij noemt zich ook herbergier.*

Schrijnwerker, timmerman, wagenmaker:

Jan Creemers *woonde op het 'Sussen-Berken',*
Laurens Creemers *woonde op het 'Lochs',*
Hendrik Schrijvers *op het 'Langzieps',*
Adriaan Knoops *op het 'Joan'.*

Schaapherders:

Theodoor Stevens *op het 'Seps'*
Jan Reynders *op het 'Bieze'*

Bareelwachters:

Maria Hubertina Cardinaels (1887-1889),
Jacobus Peeters (1888) en
Bijnens Renier (1889-1892).
Zij woonden op de 'Majonette' (Maisonette), een huisje aan 'Den Ijzerweg' in Dorne.

Grondwerker: Francis Avermate (Cruishoutem °1842)

Wildkoopman:

Kristiaan Herkens *Woonde op het 'Nullens' in Dorne*
Jan Mathijs Lemmens *(Op 't Böske, in Opoeteren)*

Houtzager:

Breuls Jan Arnold *(het 'Berghs' in Dorne)*

Klompemaker:

Breuls Jan Mathijs *in Dorne*

Statieoverste:

Theophile Josephus Vangehuchten (°1860 Westmeerbeek)
De naam 'de Sjeft' op de Houw komt van deze Vangehuchten, de 'sjeft' van de statie.

Metselaar: Geyens Hendrik Dionisius (°1845 Opoeteren)

Woonde op een huisje voor de 'sjeft', op het 'Liebes'. en men noemde hem Riekske Liebes of Riekske van de Kliis. Hij had er ook een café. Hij metselde de Sjouwe-kapel en ook nog aan de schouwen van de fabriek in Rotem.

Zijn vrouw Ida ging langs de deuren met een kist waarin een das zat, die ze tegen betaling liet zien.

Boswachter: Reynders Hubert   *woonde op het 'Kanten'.*

Eigenaars en renteniers: Paredis G., Roex J. Spreeuwers P., Vranken M.

Wie zich tot dit beroep rekende is niet erg duidelijk. Misschien gewoon mensen die niets deden, of waren het de begoede boeren van die tijd?

Landbouwers: *het merendeel van de volwassen mensen die in het bevolkingsregister staan, vermeldt dit als zijn beroep.*

Maar zoals gezegd, dit is slechts een momentopname

Theo Dreesen

© Heemkundige Kring "Utersjank" Opoeteren

Verschenen in 'Utersjank' November 2000